

Sygn. akt III AUa 332/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

SSA Iwona Szybka

Protokolant: sekr. sąd. Kamila Zientalak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 grudnia 2018 r. w Ł.

sprawy W. A. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji W. A. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 30 stycznia 2018 r. sygn. akt V U 670/17

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 332/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 kwietnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił W. A. (1) prawa do emerytury, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca nie wykazał wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat. Jako udowodniony organ rentowy przyjął staż pracy w wymiarze 21 lat, 5 miesięcy i 10 dni, w tym 19 lat, 1 miesiąc i 6 dni okresów składkowych oraz 2 lata, 4 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych. Ponadto organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony zamiast 15. lat stażu pracy w warunkach szczególnych udowodnił jedynie 7 lat i 5 dni.

W odwołaniu z dnia 10 maja 2017 r. W. A. (1) wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury, gdyż posiada zarówno 25 lat ogólnego stażu pracy, jak i wymagany staż szczególny, z zaliczeniem okresu od dnia 18 kwietnia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1985 r. i od dnia 10 października 1993 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., kiedy to był zatrudniony w (...) S.A. na stanowisku montera instalacji wodno - kanalizacyjnych, a praca ta wykonywana była w głębokich wykopach, przy instalacjach, sieciach i w studzienkach kanalizacyjnych. W piśmie procesowym z dnia 25 sierpnia 2017 r. pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że legitymuje W. A. (1) legitymuje się 25. letnim stażem pracy na dzień 1 stycznia 1999 r., gdyż w okresie od dnia 3 września 1973 r. do dnia 25 maja 1977 r. pracował jako robotnik przewożący mleko i wykonujący prace polowe, najpierw w Kółku Rolniczym w P., a następnie od dnia 1 stycznia 1975 r. w (...) B.. Natomiast w piśmie procesowym z dnia 11 grudnia 2017 r. pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że w

okresie od dnia 26 lutego 1973 r. do dnia 31 lipca 1973 r. odwołujący był zatrudniony na stanowisku kopacza w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z..

Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 30 stycznia 2018 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. A. (1), urodzony w dniu (...), w dniu 3 marca 2017 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił staż pracy wynoszący 21 lat 5 miesięcy i 10 dni, w tym 19 lat 1 miesiąc i 6 dni okresów składkowych oraz 2 lata 4 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy ZUS zaliczył 7 lat i 5 dni. W żadnym z wcześniej składanych wniosków, kierowanych do ZUS, tj. wniosku o rentę, o ustalenie kapitału początkowego oraz o świadczenie przedemerytalne, J. A. nie podawał, aby w okresie od dnia 3 września 1973 r. do dnia 25 maja 1977 r. wykonywał pracę na rzecz Kółka Rolniczego w P., a następnie, po jego przejściu, od dnia 1 stycznia 1975 r. w (...) B.. Dopiero we wniosku o emeryturę wnioskodawca powołał się na wykonywanie pracy w tymże okresie.

Dalej Sąd ustalił, że ubiegając się o zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w B. wnioskodawca w kwestionariuszu wskazał, że pracował prywatnie. W życiorysie z dnia 12 kwietnia 1980 r. podał zaś, że po zakończeniu szkoły był nadal na utrzymaniu rodziców, a w latach 1977 - 1979 odbywał zasadniczą służbę wojskową. Służbę wojskową odwołujący odbywał od 18 lutego do 16 kwietnia 1977 r. i następnie od 19 maja 1978 r. do 13 grudnia 1979 r. Po raz drugi służbę wojskową odbywał podczas zatrudnienia w (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w B., w której pracował od 27 lipca 1977 r. do 8 kwietnia 1980 r.

W okresie od dnia 26 lutego 1973 r. do dnia 31 lipca 1973 r. J. A. był zatrudniony na stanowisku kopacza w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z.. Do jego obowiązków należało pogłębianie rowów wykopanych przez operatora koparki, a następnie ich wyrównanie celem przygotowania do umieszczenia rur. Na rury te wnioskodawca kładł łupiny z betonu, aby je przykryć po owinięciu watą, siatką i azbestem. Od dnia 18 kwietnia 1980 r. do dnia 9 października 1993 r. wnioskodawca był zatrudniony w Zakładzie Budownictwa (...) w B.. Pracodawca wystawił w dniu 11 października 1993 r. świadectwo pracy, w którym zaświadczył, że w tym okresie J. A. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach kolejno: robotnika budowlanego, monterów wodno - kanalizacyjnych i wykwalifikowanego pracownika budowlanego. Stosunek pracy został rozwiązany ze względu na wyczerpanie przez wnioskodawcę okresu pobierania zasiłku chorobowego. J. A. na stanowisku robotnika budowlanego pracował do dnia 31 grudnia 1985 r., a z dniem 1 stycznia 1986 r. został przeszerogowany na stanowisko monterów wodno-kanalizacyjnych. Przedsiębiorstwo (...) wykonywało roboty inżynierskie, polegające na układaniu instalacji wodnych, kanalizacyjnych i deszczowych. Były to instalacje układane poza budynkami. Przedsiębiorstwo to nie zajmowało się instalacjami wewnątrz budynków.

Od dnia 18 kwietnia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1985 r. wnioskodawca pracował w brygadzie zbrojarzy. Jego praca polegała na wyrównywaniu podłoża i układaniu wraz z brygadą rur w wykopie. Były to rury kanalizacji sanitarnej lub deszczowej. Rury wodociągowe układano na głębokości 1,5 m, a deszczowe nawet do 7 m. Taką pracę ubezpieczony wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracownicy posiadający angaż na stanowisko robotnika budowlanego, a więc zajmujący taką posesję jak wnioskodawca, oprócz prac w głębokich wykopach świadczyli także czynności pomocnicze.

Z dniem 5 października 1994 roku, po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, wnioskodawca powrócił do pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. w B.. Zajmował stanowisko wykwalifikowanego pracownika budowlanego w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie od dnia 5 października 1994 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. skarżący nadal wykonywał prace polegające na wyrównywaniu podłoża, zagęszczaniu piasku, układaniu rur na odpowiednich rzędnych, łączeniu ich uszczelkami, a następnie obsypywaniu piaskiem. Wciąż pracował w wykopach od głębokości 1,5 metra do głębokości nawet 7 metrów. Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) S.A. w B. wystawiło wnioskodawcy w dniu 25 marca 2004 r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym

zaświadczyło, że w okresie od dnia 1 stycznia 1986 r. do dnia 9 października 1993 r. J. A. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace monterów wodno-kanalizacyjnych, wykonujących roboty wodnokanalizacyjne i budowę rurociągów w głębokich wykopach. Natomiast w wystawionym w dniu 28 kwietnia 2006 r. świadectwie pracy za okres zatrudnienia od 5 października 1994 r. do 25 marca 2004 r. przedsiębiorstwo nie wskazało, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, że odwołanie jest bezzasadne i podlega oddaleniu. Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikiem, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Przepis ten w ust. 4 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 tej ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Dalej Sąd zważył, że przepisy dotychczasowe, o których mowa w art. 32 ustawy, to przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 r., II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

W świetle wskazanych wyżej przepisów, jedną z koniecznych przesłanek nabycia prawa do emerytury jest wykazanie okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat. Odwołujący, zastąpiony profesjonalnie, twierdził, że w okresie od dnia 3 września 1973 r. do dnia 25 maja 1977 r., pracował jako robotnik przewożący mleko i wykonujący prace polowe, najpierw w Kółku Rolniczym w P., a następnie w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. i okres ten powinien być zaliczony do jego stażu pracy. Organ rentowy wskazywał zaś, że wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego w tym okresie, a nadto brak jest dokumentów, z których wynikałoby, że pozostawał on wówczas w zatrudnieniu.

W. A. (1) domagał się zaliczenia spornego okresu świadczenia pracy, jako wymienionego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd zaznaczył, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy składkowe uwzględnia się jako okresy ubezpieczenia bez względu na to, czy płatnik niebędący ubezpieczonym opłacił należne za ubezpieczonego składki. Przy weryfikacji okresów uwzględnianych do ustalenia prawa i wysokości emerytury lub renty nie uwzględnia się okresów, za które nie zostały opłacone składki tylko, gdy płatnik składek zobowiązany do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe

lub osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność (płatnikami takich składek) nie opłacił składek na takie ubezpieczenia społeczne. Przeciwnie stanowisko, że skutki zaniechania opłacania składek przez niebędących ubezpieczonymi płatników obarczałyby ubezpieczonych ryzykiem „utruty” składkowych okresów ubezpieczenia, byłoby zaprzeczeniem istoty i automatyzmu prawnego powstawania i podlegania obowiązkowym stosunkom ubezpieczeń społecznych oraz obliczania i opłacania przez płatników całości należnych składek za ubezpieczonych, choćby w części finansowanych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 r., III UK 84/16). Zatem nie miała decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia okoliczność, że wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego ani przez Kółko Rolnicze w P., ani przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w B.. Ubezpieczony celem uzyskania korzystnych skutków orzeczniczych musiał natomiast wykazać, że w kwestionowanych przez ZUS okresach wykonywał pracę, jednak nie sprostał on ciężarowi dowodu w tym zakresie. Wnioskodawca nie przedstawił żadnego dokumentu, który mógłby świadczyć o tym, że w zakwestionowanych przez organ rentowy okresach faktycznie świadczył pracę. Brak jest jakichkolwiek umów o pracę, angaży, czy też świadectw pracy. Nadto w aktach osobowych odwołującego znajduje się życiorys, w którym wyraźnie podał on, że w po ukończeniu szkoły był na utrzymaniu rodziców, a następnie od 1977 r. odbywał służbę wojskową. Również we wnioskach kierowanych do ZUS o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, wreszcie o ustalenie kapitału początkowego, nie podał on, jakoby w okresie od dnia 3 września 1973 r. do dnia 25 maja 1977 r. pracował na rzecz Kółka Rolniczego w P. oraz w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B..

Z powyższych względów Sąd uznał, że wnioskodawca powoływał się na wykonywanie pracy w okresie od dnia 3 września 1973 r. do dnia 25 maja 1977 r. jedynie na potrzeby przedmiotowego postępowania. Dopiero bowiem chcąc uzyskać niezbędny do przyznania prawa do emerytury staż pracy oświadczył, że w wymienionym okresie wykonywał czynności pracownicze. Wcześniej twierdził, że był utrzymywany przez rodziców. Nie ulega wątpliwości, że gdyby skarżący wykonywał pracę na rzecz Kółka Rolniczego, a następnie Spółdzielni Kółek Rolniczych, to pozostałby z tego okresu jakikolwiek dokument. Brak istnienia dowodów wykonywania pracy w tym okresie, a ponadto brak twierdzeń wnioskodawcy w toku innych postępowań przed organem rentowym, jakoby był wówczas zatrudniony, czynią jego zeznania całkowicie nieprzekonującymi. W konsekwencji za niewiarygodne Sąd uznał także zeznania świadków S. K., W. K. i A. W.. Sąd podkreślił, że S. K. i A. W. wskazywali jako pracownicy Spółdzielni Kółek Rolniczych w B., że Spółdzielnia, która przejęła zatrudnionych w Kółku Rolniczym w P. zawierała pisemne umowy o pracę i zgłaszała robotników do ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawca zaś nie został zgłoszony do ubezpieczeń ani nie posiada jakiegokolwiek dokumentu stwierdzającego świadczenie pracy w spornym okresie.

Stwierdzając, że ubezpieczony nie wykazał w toku postępowania, iż legitymuje się wymaganym 25. letnim stażem pracy, Sąd uznał żądanie wnioskodawcy za bezzasadne. Okres od dnia 26 lutego 1973 r. do dnia 31 lipca 1973 r., kiedy to odwołujący był zatrudniony na stanowisku kopacza w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z. nie jest bowiem wystarczający do przyznania wnioskowanego prawa.

Ubocznie Sąd wskazał, że brak jest również podstaw do zaliczenia okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) do stażu pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca, jak wynika z podstawy faktycznej, wykonywał także czynności polegające na wyrównywaniu podłoża, realizowaniu obowiązków na głębokości 1,5 metra, co nakazuje uznać, że nie wykonywał wszystkich prac w głębokich wykopach. Ponadto posiadał angaż na stanowisko robotnika budowlanego, a robotnicy co do zasady, oprócz czynności właściwych dla monterów wodno-kanalizacyjnych, realizowali także obowiązki pomocnicze, a zatem nie można przyjąć, że odwołujący wykonywał wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w wykazie A dziale V, poz. 1 załącznika do rozporządzenia. Nie uszło też uwadze Sądu, że pracodawca nie wystawił wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych za cały okres zatrudnienia, lecz tylko za okres pracy na stanowisku monterów, a to przecież pracodawca dysponował dokumentacją oraz wiedzą co do faktycznych czynności wykonywanych przez pracownika. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

W apelacji skierowanej przeciwko wyrokowi w całości W. A. (1), zastąpiony profesjonalnie, zarzucił:

I/ błąd w ustaleniach faktycznych mający dla sprawy istotne znaczenie, polegający na uznaniu, iż odwołujący w ogóle nie wykonywał w okresie od 3 września 1973 r. do 25 maja 1977 r. pracy na rzecz Kółka Rolniczego w P. oraz Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. jako wozak, pomimo iż z przeprowadzonych w sprawie dowodów z zeznań świadków, jak i samego wnioskodawcy wynika, że wykonywał on wówczas taką pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Nadto uznanie przez Sąd pierwszej instancji, że wnioskodawca w okresie od 18 kwietnia 1980 r. do 31 grudnia 1985 r. oraz od 10 października 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. w trakcie zatrudnienia w (...) S.A. nie wykonywał pracy monterem wodno-kanalizacyjnym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż w ocenie Sądu posiadał on angaż na stanowisko robotnika budowlanego. Zdaniem Sądu, w takim wypadku co do zasady musiał realizować czynności pomocnicze nie tylko właściwe dla monterów wodno-kanalizacyjnych, tylko tylko, że nie wiadomo, na podstawie czego Sąd pierwszej instancji do takich wniosków doszedł, skoro nie sposób ich wyciągnąć ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Przyjęcie przez Sąd, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie była pracą wykonywaną w głębokich wykopach. W konsekwencji uznanie, iż wnioskodawca nie spełnił wymogu posiadania 25. letniego stażu pracy, w tym 15. lat pracy w warunkach szczególnych i oddalenie odwołania.

II/ naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie:

- art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegające na uznaniu przez Sąd pierwszej instancji zeznań świadków S. K., W. K. i A. W. za niewiarygodne oraz zanegowaniu wyjaśnień samego wnioskodawcy tylko na tej podstawie, że brak jest jakiegokolwiek dokumentu, z którego wynikałby fakt zatrudnienia w Kółku Rolniczym w P. oraz Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. i w konsekwencji uznanie, iż W. A. (2) w okresie od 3 września 1973 r. do 25 maja 1977 r. nie wykonywał pracy na rzecz wskazanych podmiotów, pomimo iż z zeznań w/w świadków, jak i samego wnioskodawcy wynika, że pracował on wówczas jako wozak w pełnym wymiarze czasu pracy, jak również, że nazwisko wnioskodawcy figurowało na listach płac. W konsekwencji oddalenie odwołania ubezpieczonego;

- art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i oddalenie w całości odwołania wnioskodawcy jako niezasadzonego, pomimo iż, zdaniem skarżącego, materiał dowodowy nie dawał podstaw do wydania takiego rozstrzygnięcia.

III/ naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez oddalenie odwołania ubezpieczonego i uznanie, że nie wykonywał on pracy w warunkach szczególnych w spornym okresie zatrudnienia, a tym samym nie spełnia wymogu 15. lat stażu pracy w szczególnych warunkach, jak również uznanie, że wnioskodawca nie posiada 25. letniego ogólnego stażu pracy, co skutkowało oddaleniem odwołania.

W świetle powyższych zarzutów wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił dodatkowo, że W. A. (1) w dniu 6 listopada 2015 r. wystąpił do ZUS z wnioskiem o świadczenie przedemerytalne. Decyzją z dnia 7 stycznia 2016 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do tego świadczenia z uwagi na zbyt krótki okres ubezpieczenia. W. A. (1) odwołał się od tej decyzji, sprawa zawisła w Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim, sygn. akt V U 177/16. Na rozprawie w dniu 12 grudnia 2016 r. W. A. (1) oświadczył, że od 1970 r. (16 lat ukończył (...)) do 1974 lub 1975 r. pracował w gospodarstwie rolnym swojej babki B. P. w D. i Sąd Okręgowy, oddalając odwołanie, w punkcie drugim wyroku z dnia 12 grudnia 2016 r. przekazał wniosek o doliczenie do stażu ubezpieczeniowego W. A. (1) okresu pracy w gospodarstwie rolnym (...) od dnia 17 grudnia 1970 r. do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. (akta sprawy V U 177/16 SO w Piotrkowie Trybunalskim).

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie jest zasadna.

Właściwie podniósł Sąd Okręgowy, że zawarty w przepisach przejściowych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270) przepis art. 184 dotyczy tych ubezpieczonych, urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli: 1/ okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (15 lat) wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym, niż 65 lat w przypadku mężczyzn; 2/ okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn). Takim ubezpieczonym emerytura przysługuje w przypadku nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach stanowi w systemie emerytalnym uprawnienie wyjątkowe, związane z ujemnym oddziaływaniem warunków pracy na zdrowie pracownika, co uzasadnia przyjęcie niższego wieku emerytalnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił W. A. (1) prawa do emerytury ze względu na nieposiadanie 25. lat tzw. stażu ogólnego (jedynie 21 lat 5 miesięcy i 10 dni) oraz brak tzw. stażu szczególnego w wymiarze 15. lat (jedynie 7 lat i 5 dni).

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji, że odwołujący nie wykazał w sporze, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada łączny okres ubezpieczenia w wymiarze 25. lat W szczególności brak jest podstaw do przyjęcia, że od 3 września 1973 r. do 31 grudnia 1974 r. wnioskodawca pracował w Kółku Rolniczym w P. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy jako wozak. Od dnia 1 stycznia 1975 r. Kółko to zostało przejęte przez (...) B.. W. A. (1) twierdzi, że pracował dalej w tym samym charakterze od dnia 1 stycznia 1975 r. do dnia 25 maja 1977 r. Sąd Okręgowy oceniając dowody i budując podstawę faktyczną rozstrzygnięcia słusznie przyjął, że nie ma dostatecznych dowodowych podstaw do ustalenia, iż przez blisko cztery lata wnioskodawca pozostawał w stosunku pracy z wymienionymi podmiotami.

Przede wszystkim odwołujący nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów na istnienie stosunku pracy w tym okresie, a zeznania trzech świadków w żadnym razie nie dają podstaw do ustalenia, że czynności wozaka były wykonywane w reżimie pracowniczym. Tylko jeden świadek, tj. S. K., był zatrudniony w (...) B.. Otrzymał on z tego zakładu świadectwo pracy i był zgłoszony do ubezpieczeń. Wskazuje to na fakt, że osoby faktycznie zatrudnione mogą tę okoliczność wykazać dokumentami. Pozostali świadkowie to sąsiedzi z miejscowości P.. Świadek A. W. zeznał, że widywał, jak wnioskodawca jeździł z ojcem na ciągniku i razem zbierali mleko. Nie jest to dowód pozwalający na ustalenie zatrudnienia na stanowisku wozaka. Świadek W. K. nie wiedział nawet, że Kółko Rolnicze w P. zostało przejęte przez (...) B., jego zeznania cechuje ogólnikowość i brak jakiegokolwiek wiedzy co do relacji prawnej wnioskodawcy z obydwoma podmiotami. Zeznania tych świadków Sąd Okręgowy ocenił zgodnie z kryteriami art. 233 § 1 k.p.c., a przy tym z należyтым krytycyzmem i w konfrontacji z faktami. Faktem jest bowiem, że W. A. (1) wcześniej w żadnym z wniosków, które składał do ZUS i gdzie istotny był jego staż pracy, nie zgłaszał, że przez tyle lat był pracownikiem KR i (...), a uczynił to dopiero obecnie, co świadczy, że są twierdzenia na użytek niniejszego procesu, a przy tym niepoparte rzetelnymi dowodami. Konstatację tę potwierdza materiał dowodowy zebrany w sprawie o świadczenie przedemerytalne wnioskodawcy, sygn. akt V U 177/16 Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. W procesie tym W. A. (1) zmierzając do ustalenia dłuższego stażu pracy podał, że od 1970 r. do 1974 lub 1975 r. pracował w gospodarstwie rolnym swojej babki B. P.. Obecnie twierdzi jednak, że od 3 września 1973 r. do końca 1974 r. pozostawał w stosunku pracy w Kółku Rolniczym w P.. Znamienne, że wnioskodawca nie wspominał o tym zatrudnieniu dwa lata temu w innej sprawie, co więcej, oświadczył, że był to okres pracy w gospodarstwie rolnym.

W tych okolicznościach zupełnie chybiony jest apelacyjny zarzut obrazy art. 233 § 1 k.p.c. Podkreślić należy, że w orzecznictwie nie ma rozbieżności co do tego, iż dla skuteczności postawienia zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. niezbędne jest wykazanie, przy użyciu argumentów jurydycznych, że sąd pierwszej instancji naruszył zasady oceny materiału dowodowego uchybiając podstawowym regułom logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Zmiana ustaleń przez sąd odwoławczy nastąpić może zupełnie wyjątkowo, w razie oczywistej błędności oceny materiału mającego jednoznaczną wymowę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z

dnia 13 listopada 2003 r., IV CK 183/02, LEX nr 164006). Taka sytuacja nie wystąpiła w sprawie niniejszej. Nie ma racjonalnych względów, aby dać wiarę zeznaniom świadków przesłuchanych w pierwszej instancji co do tego, że wnioskodawca przez wiele lat pozostawał w zatrudnieniu jako wozak przez pryzmat kryteriów z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oceniając całokształt materiału dowodowego i biorąc pod uwagę brak jakichkolwiek dokumentów pracowniczych oraz rozbieżne wersje samego wnioskodawcy, miał dostateczne podstawy, aby poczynić ustalenia, które zasługują na ochronę, a wywody skarżącego stanowią tylko niedopuszczalną polemikę z ustaleniami faktycznymi, podjętą przez stronę, która proces przegrała. Sąd a quo rozstrzyga kwestie sporne na podstawie własnego przekonania przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału w oparciu o zasadę swobodnej oceny dowodów - art. 233 § 1 k.p.c., a uprawnienia sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów mogą zostać podważone jedynie w sytuacji wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej wadze poszczególnych dowodów, niż ta przyjęta przez sąd lub ich odmiennej ocenie (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 6 listopada 1998 r., II CKN 4/98, LEX nr 322031).

Trafność ustaleń Sądu Okręgowego co do zasadniczej okoliczności spornej potwierdziły ustalenia dokonane przez Sąd drugiej instancji na podstawie akt sprawy V U 177/16 Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. Skoro nie można przyjąć za udowodnione, że odwołujący był zatrudniony jako wozak w Kółku Rolniczym w P. od dnia 3 września 1973 r. do dnia 31 grudnia 1974 r., to odpada konieczność oceny pozostałych spornych okresów. Nawet gdyby istniały dowody na to, że w okresie od 1 stycznia 1975 r. do 25 maja 1977 r. W. A. (1) był pracownikiem Spółdzielni Kółek Rolniczych w B., to jest to okres zbyt krótki, aby uzupełnić wymagany staż 25. lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999 r.

Z kolei brak stażu ogólnego powoduje, że nie jest konieczne pogłębianie rozważań co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w (...) S.A. w B. w pozostałych okresach, nieobjętych świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 25 marca 2004 r. Dość przypomnieć, że pracodawca w świadectwie tym zaświadczył, iż W. A. (1), w trakcie zatrudnienia od 18 kwietnia 1980 r. do 9 października 1993 r., tylko w okresie od 1 stycznia 1986 r. do 9 października 1993 r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych na stanowisku monter w wodno-kanalizacyjnym przy budowie rurociągów w głębokich wykopach. Pracodawca nie potwierdził takiego charakteru pracy od początku zatrudnienia w 1980 r., a z materiału dowodowego wynika, że odwołujący, mając angaż na robotnika budowlanego, wykonywał wówczas cały szereg prac nie tylko w głębokich wykopach i nie były to czynności incydentalne. Także w okresie od 5 października 1994 r., kiedy to W. A. (1) powrócił do pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. w B., zajmował stanowisko wykwalifikowanego pracownika budowlanego, a nie monter instalacji wodno-kanalizacyjnych, pracującego w głębokich wykopach.

Prawidłowe ustalenia faktyczne implikują właściwą subsumcję. Nie znajdując z powyższych względów podstaw do uwzględnienia apelacji Sąd drugiej instancji, z mocy art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.